

Zas Latweeschu draugs.

1844. 25. Mai.

21ma lappa.

J a u n a s s i n a s.

Is Pehterburges. Tschernigowes gubbermentē Zentschaēs pilssehtā irr pagrabs, kas druzjā flapjš. Saimneeks, gribbedams to ischahweht, likke labbu teesu spalku eenest pagrabbā un tohs tur sadedsinaht. Ohtā deenā gahje kalps pagrabbu tihriht, bet ne nahje atpakkat. Ohts wihs arri eekahpe, raudsiht, fur pirmajs palizis, — bet arri wairs ne tikke ahā. Tā patt arri notikke wehl ar treschu. Wissi trihs wihi bes glahbschanas tannis twaikōs bija noslahpuschi, kas zaur teem sadegguscheem spalkeem pagrabbā sakrahjuschees.

Taggad, tahs sinas jau sanahkuschas, zil zilweki pehrnaja gaddā pa wifsu Kreewu walsibu peedsimmuschi, un zil nomirruschi, un zil pahri tikke laulati. Peedsimmuschi 2,138,478 behrni, proht: 1,093,084 puifchi un 1,045,394 meitas. Laulati 497,123 pahri. Nomirruschi 1,822,743 zilweki, proht: 916,067 wihrifski un 906,676 feewifski.

23schā Merz ap puffedeenu brauze dsillā Kreewu semmē ne zil tahk no Kaukasus kalneem pa Grushiee zekku no Kobi postes = namma 8 postes ratti, katreem 3 sirgi aishugti, tam leelam kasnam Kazbek garram, us to ohtru postes = nammu. Tschetri no scheem ratteem wedde to smaggu posti, weeni to ahtru, un trihs turp pahrgahje tufski. Tschetras werstes tik braukuschi, tad warren leela sneegu pikka no ta augsta kalna nowahrtijahs, 150 affis tahlumā to zekku aishebre, un usgahsahs ne ween tahs ahtras postes ratteem, bet arri teem trim tufscheem ratteem, turklah diweem postes wihtreem, weenam kasakam, kas teem ratteem par pawaddoni bija lihds fuhrihts, tschetreem fuhmanneem, un weenpadsmit no teem strahdneekem, kas tanni weerā darbojahs, wezzus gruschus pee mallas schlippeleht. Tā irr notizzis, ka 18 zilweki tur appatsch sneega ahtru nahwi dabbuja. Tee tschetri ratti ar to smaggu posti ne tikke wis nelaimē, tadeht tee wihi, kas ar teem brauze, par sawu brihnifschu glahbschanu Deewam pateifdami, greesahs atpakkat us Kobi postes = nammu. Atschehje 150 wihi, tohs zittus glahbt un tohs krohna papihrus isdabuhht ahā, bet tik pehs 24 stundahm wisneem isdewahs to sneegu tik tahk norakt, ka wiini pee tahs ahtras postes ratteem warreja peekluht; gramatas un zittus papihrus tuhlin fuhcija us Tiflis pilssehtu, bet zilweki wairs ne bija glahbjami.

Februar.mehnesi, kad wehl dsillā Kreewu semmē Kaspiška juhra zeeti bija aishallufe,

dewahs kahdâ deenâ Kafaka-wihrs, Dorap Derwafakow wahrâ, lihds ar diweem Kirgihseu darba, wihreem us juhkas leddu, swei joht. Bija diwus sirgus juhgauschi kammanahm eekschâ, ar fo lihds 25 werstes no mallas aïsbrauze. Par nelaimi fagehlahs stipsr seemeka wehjsch, norahwe leelu leddus gabbalu, kam muhsu 3 sweineeki bija wirsû, un aïsdsinne us felgu. Diwas zauras neddetas wehjsch un wilni tur winnus schurp un turp dsinne, kamehr winni ar isbailchem nomonija, ka wehjsch ar sawu warrenu spehku winnu leddus gabbalu drihs pa wissam buhschoht falausis. Winni tabeht, ne kawedamees, abbus sirgus nokahwe, no winnu ahdahm faschue leelu puhli, to peefehje kammanahm un us tahdu wihsi brauze juhâ, kamehr ar zitteem sweineekeem fastappe, kas tohs nelaimigus eenehme sawâ laiwâ, kad schee wairs ne zerreja, ka Deems winnus isglahbschoht.

Wahz' gaspascha, wahrâ Firstenhof, kas no waska wissadas pulkes tikskunstigi proht ta isihc, ka zits zilweks, usstättidams tahs, winnas ne warr ischhert no teescham auguschahm, ta jau pagahjuschâ waffarâ tur Keisera dahrsôs irr strahdajuse un arri pehz paschahm tahm retrakahm un dahrgakahm pulkehm sawas waska-pulkes taifijuse. Schai pawaffarâ winna wissas sawas taifitas pulkes sinulli falikke weenâ leelâ istabâ un par naudu pilsseheneekeem rahdija, kas arri leelôs pulkôs winnas skunsti apbrihnoja.

Is Rihges. Lai neddelâ preeksch waffaras swehtkeem tē weens jaunellis kahdâ waffaras muischâ nolikkahs us garu dehli, un zitti winnu schuhpoja. Bet galwa winnam pahrlœku tikke trihjinata, winsch pehz ihfa laika apsirge un nomirre ar galwas fahpehm.

Is Wirtemberges walts, Wahzsemmē. Wirtemberges kchnina dahrsa pilssehâ, fo sawz Ludwigsburg, ne fenn gaddijahs, ka jauns karea-wihrs, gribbedams ihstena laikâ preeksch sawa wirsneeka nahke, plinti ahtrumâ wehme rohkâ, stikku jeb schkehpinu gallâ usspraude, un pa durwim tanni poschâ briedi fkehje ahâ, kad ohters wihrs winnam newilschu nahze pretti. Schehpe schim trahpija appaksch schohkeem un gahje zaur galwu lihds paschahm sinahdsenehm, tã ka tam tuhlin nahwe bija sohbu gallôs. Winsch bija weens no kchnina musikanteem, ihstens gohda-wihrs, un 6 mañ ihli behrni winnam palikke pakkat.

Is Minkenes, Baiæru walstî, Wahzsemmē. Ne tahk no turrenes irr trakteers, fo nosauz to no Hirschfeldes; tur imâ Mai, pulksten' 8 waffarâ sehdeja labbâ duhschâ pee qlahses allus weens jehgeris, nu patt no mescha nahzis, un turreja sawu bissi kahju starpâ stahwu. Uszeldamees, wihrs newilschu aiskahre qaili, bisse ischahwahs un lohde gahje taifni zaur greesteem, behnina kambari, kur paschâ briedi fainneeks few sabbakus noghrbe, un schim tik nelaimigi trahpija galwu, ka wihrs us weetas nokritte pee semmes. Sesch ihli behrni tam palikke pakkat.

Is Entenderu semmes. Tanni mallâ gudrs semmturris taggad wissahm fainneezehm dohd to padohmu, lai wairs gohwis ne flauz, pirms dsirditas, bet tik kad dsirditas, jo tad tahs dohdoht wairak peena.

U p r i k a.

Peekta sinna.

(Tahs ihfas sinna's par muhsu pasauli jeb semmi 81maj's gabbals.)

Wehl par Egiptes = semmi. Eedsihwotaji irr Araberi, Turki un Kopti. Wissuseelaj's pulks irr Araberi. Zitti dsihwo tukfneschds un schè staitga apfahrt ar lohpeem, kas winneem pulks; zitti irr apzeemds un apstrahda semmi; zitti pil's fehrds, un schè woi lohpmanni, woi ammatneeki, woi arri tik flikti darba: laudis. Preeksch 300 gaddeem Turki scho semmi pasehma, un no ta laifa schie tee kungi schè irr. Arabereem un Turkeem Muamedaneku tizziba. Kopti irr tee wezjee semmes eedsihwotaji, dselten=melli laudis. Wiini dsihwo zitti pil'sfehrds, zitti us semmehm. Tizziba schieem kristiga; no gudribahm un animatu darbeem laudis arri schè mas fo sinn; ja kas mahf lassihrt, rakstihrt un rehkinahrt, tad jau gan. Bet tomehr wiini fo proht darriht, par fo mums ja brishnojahs. Wiini bes wistahm zahlus perrina. Leef pautus krahsni, fur waijadsihs siltums, un sinn darriht, ka siltums weenahds paleek; peh; 20 deenahm krahsne pilna ar zahlischieem. — Tas, kas tas waldneeks pahrt scho semmi, irr Turks un Turku keisera appalschneeks; bet winsch tomehr tà walda, it kà ta semme winnam jau peederretu. Dauds gohdus ar sawu keiseri karrojis un winna kara spehku daschu reisi kahwis. Gohda= wahrds winnam pascha; arri par puffschehnu winnu sauz. Winsch taggad jau it wezs wihrs, bet wehl it spehzihs un tur klahr gudrs. No Siropas=semmehm winsch few nu appizeerus jeb karrawirneekus, ahrtes, wissadus kunst=meisterus un ammatneekus alznajis un deenestri nehmis, un leef pabrikus un skoblas tairht un eerikteht. Kara=spehks winnam tahds ismahzihts, kà pee mums. Lohri labbi buhtu, ja winsch turkflahrt nebuhtu lohri mantas:kahrigs; bet tas irr wissai semmei par nelaimi, ka greibb leelu baagatibu dabuht. Winsch sawus. laudis speesch un no teem plehsch, un sinnam's, kad tas, kas tas pirmajs un auastakajs, tà darra tad darra rapat arri tee semmakee sinnatneeki un waldineeki. Kà kungs, tà kalps. Taped; schè semmi laudis, kaut semme boggata, tomehr lohri nabbagi. — Daschi pil'sfehrti schiini semmè, kas gan peeminami: Kairo, tas leelakajs no wisseem, ar 200,000 pil'sfehrtneekem, leels andeles pil'sfehrt. Celas schè, kà gan driht wissds Ustas un Uprikas pil'sfehrt's, brishnum schauras; daschos tik schauras, ka wairak ne, kà tik weens kameelis warr zauri eet. Ne taklu no schejenes weens plazzis tukfnesi, fur no wezju=wezzeem laikeem alminu ehkas, kas ar tschetreem stuhreem, appalschà plafchos, un jo wairak us augschu, jo schaurakas, it kà tohrnu galli. Schahs sauz piramidus. Leelakajs 700 pehdu plats un 450 pehdu augsts; tad nu augstaks, ne kà kahds basnijas=tohrnis. Kappsti irr, ka warr lihds gallam usfahrt. Eeelsch = puffe irr atrasti schauri gangi un masi kambari. Wezjee Egiptes Echnini, kas puffedhtra tubkstosch gaddus preeksch muhsu Kunga Jesus peedsimmschanas dsihwojuschi, tohs likkuschi ustairht, kà isfkattahs, few par kapp=ehkahn, un par peeminneschanas sishmehm preeksch pehznahkameem zilwekem. 40 tahdu tur stahw. Bes schieem tur arri no almina iszirsi schauri un lohri augsti stabbi, gallà tihri teewi. Schohs sauz obeelikus un schohs arri tee wezjee Echnini likkuschi tairht. Piramid's, kas bij alsimuh=

reti, irr sahrki atrasti ar zilweku meefahm, kurreas, kaut gan tur dauds tuhstosch gaddus gullejuschas, tal ne bij sapnischas, bet fakaltuschas. Arri zittur Egiptē tahdas atrastas, un tahs fauz par muhmijahm. Wezsee Egiptēri sinnaja ar sahlehim padarriht, fa mirruschas meefas ne sapua. Zits pilsehts irr, fo Alekfan driu fauz. Preeksch 2000 gaddeem tas bija lohti leels, bet taggad tahds, fa tur rik 36,000 laudis dšihwo. No scheem irr 5000, kas Englenderi, Prantschi un zitti Eiropas laudis, un kas schē andeles deht miht. Pilssehtā wiffur akmini un gruschu kalniini no wezseeem fakrittuscheem namineem. Wehl zits pilsehts irr Damiatte un zits wehl Rosette wahrda, pirmajs ar 10,000 un ohters ar 16,000 eedšihwotajeem. Schee pilsehti irr pee Widdus-deenas juhras, un fuggi schē atnahl no wiffahm mallahm, bet wiffu-wairak no Englenderu semmes. g.

S a f f a m i w a h r d i.

12. Zaur masu zaurumiau jau dasch labs fuggis gahje dibbinā.
13. Kas akmiu nespehj pazelt, tas to, warr buht, spehj welt.
14. Ja tu dauds neekus pehrzi, lai nu' arri irr par lehtu naudū, tad tu sawas mahjas arri driht par lehtu naudū dabbusi pahrdoh.
15. Wiffu nelaimi zilweks warr pazeest, kad wessels, un maise winnam wehl mahjās.
16. Zik leela ta nelaimē arri buhtu; no pakkafas jau staiga kahda eepreezinashana.

— 6.

(19tai un 20tai lappai irr pawaddons no wessela bohgena, kur atrohdahs: I. Yamahzishana preeksch teem, kas pehz ihsta debbes zelta praffa. 20ta, 21ma un 22tra nodalka. II. Dseefma: Padohshana eelsch Deewa prahtu.)

Sinna, zik naudas 24 Mai, mehn. deenā 1844 eelsch Rihges malfaja par daschahm prezzehm.

Par	Malfaja:	Subr. naudā. Rb. S.	Par	Malfaja:	Subr. naudā. Rb. S.
1. puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu		1 30	1. pohdu (20 mahrzineem) wasku		6 50
— meeschu, 100 mahrzin. smaggu		1 —	— tabaka		— 80
— kweeschu, 128 mahrzin. smaggu		2 15	— sweesta		2 90
— ausu		— 70	— dselses		— 75
— firnu		1 50	— linnu, frohna		1 25
— rupju rudsu, mistu		1 20	— brakka		1 10
— bihdeletu rudsu, mistu		1 90	— kannepu		1 —
— bihdeletu kweeschu, mistu		2 40	— schihtu appinu		2 —
— meeschu, putraimu		1 60	— neschlihtu jeb prezzes appinu		1 20
— eefala		1 —	— muzzu fitku, eglu muzzā		6 50
— linnu, sehklas		2 11	— lasdu muzzā		6 25
— kannepu, sehklas		1 50	— smalkas fahls		3 75
1 wesumu fecna, 30 pohdus smaggu		3 50	— rupjas daltas fahls		4 10
barrotu wehrschu galku, pa pohdu		1 20	— wahti brandwihna, pussdegga		7 —
			— — — — —		8 50

Lihds 24. Mai pee Rihges irr atnahfushi 477 fuggi un ajsbraufushi 260.

Brihw drikkht. No Widssemes General-gubernementes pusses; Dr. C. E. Napierky.